

ια. πλάγιες ερωτήσεις

▼ Εξαρτώνται από ρήματα:

1. **Ερώτησης, απορίας** (ἐρωτῶ, ἀπορῶ, θαυμάζω, πυνθάνομαι).
2. **Γνώσης, άγνοιας** (γινώσκω, οἶδα, ἄγνοῶ).
3. **Σκέψης, φροντίδας, απόπειρας** (σκοπῶ - σκοποῦμαι, βουλευόμαι, ὀρῶ, ἐπιμελοῦμαι ή ἐπιμέλομαι, φυλάττομαι, λογίζομαι).

▼ Διακρίνονται σε ερωτήσεις:

α. ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ

Εισάγονται με:

1. **αναφορικές αντωνυμίες και αναφορικά επιρρήματα** (ὅς, ὅστις, οἷος, ὅσος, ὅπου, ὅπως).
2. **ερωτηματικές αντωνυμίες και ερωτηματικά επιρρήματα** (τίς, πότερος, πόσος, πῶς, ποῦ, πόθεν, πότε).

β. ΟΛΙΚΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ

1. απλές με τα: **εἰ, ἐάν, ἄν, ἤν.**
2. διμελείς με τα: **πότερον (- α) - ἤ** (ποιο από τα δύο)
εἰ - ἤ
εἰ - εἴτε
εἴτε - εἴτε

✓ **Σημείωση** Ἄρα μόνο οι απλές με τα **εἰ, ἐάν, ἄν, ἤν** και οι διμελείς είναι **ολικής άγνοιας**.

▼ Εκφέρονται με:

1. **ΟΡΙΣΤΙΚΗ**
2. **ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ**
3. **ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ**
4. **ΑΠΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ή οριστική μέλλοντα**, όταν δηλώνουν απορία ή σκέψη περί του πρακτέου. Στη θέση της μπορούμε να έχουμε τα **χρή, δεῖ + τελ. απαρ.**

5. **ὅπως ἄν + ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ**, όταν δηλώνουν κάτι το υποτιθέμενο.

6. **ΕΥΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ**, όταν εξαρτώνται από ιστορικό χρόνο. Η ευκτική του πλαγίου λόγου σε πλάγια ερώτηση μπορεί να αντικαταστήσει και την Οριστική και την Υποτακτική της ευθείας ερώτησης.

▼ Χρησιμοποιούνται ως:

1. **ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ** σε απρόσωπα ρήματα ή απρόσωπες εκφράσεις (**ἄδηλόν ἐστι, ἄφανές ἐστι, θαυμαστόν ἐστι**).

➡ **Ἄδηλόν ἐστι τί ποιήσουσι** (δεν είναι φανερό τι θα κάνουν).

Υπόδειγμα “**τί ποιήσουσι**”, πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής άγνοιας, εκφέρεται με Οριστική μέλλοντα, γιατί δηλώνει απορία και είναι υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση **ἄδηλόν ἐστι**.

2. **ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ**

➡ **Ἠρώτα εἰ οἰκοῖτο ἡ χώρα**. (ρωτούσε εάν κατοικείται η χώρα)

Υπόδειγμα “**εἰ ... ἡ χώρα**”, πλάγια ερωτηματική πρόταση, ολικής άγνοιας, εκφέρεται με Ευκτική του πλαγίου λόγου, γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (**ἠρώτα**) και είναι αντικείμενο στο ρήμα **ἠρώτα**.

3. **ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ**, κυρίως σε ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας.

➡ **Ἐκεῖνο ἴσως ἐννοεῖτε, πῶς ἂν τοῦτο γένοιτο**. (ίσως σκέφτεστε εκείνο, δηλαδή πῶς μπορεί να γίνει αυτό).

Υπόδειγμα “**πῶς ... ἂν γένοιτο**”, πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής άγνοιας, εκφέρεται με δυνητική Ευκτική, γιατί δηλώνει το δυνατό στο παρόν - μέλλον και είναι επεξήγηση στο **ἐκεῖνο**.

Είναι δευτερεύουσες ονομαστικές προτάσεις που δηλώνουν ενδοιασμό, φόβο για κάτι.

▼ Εισάγονται με τα:

μή: μήπως	}	φόβος μήπως γίνει κάτι κακό ή ανεπιθύμητο
ὅπως μή: μήπως		
μή οὐ: μήπως δεν		φόβος μήπως δε γίνει κάτι το επιθυμητό

▼ Εκφέρονται με:

1. ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ: φόβο προσδοκώμενο
2. ΕΥΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ, ύστερα από ιστορικό χρόνο (αντικαθιστά οριστική απλή ή υποτακτική).
3. ΟΡΙΣΤΙΚΗ (σπάνια): το πραγματικό. Η Οριστική μέλλοντα όμως δηλώνει φόβο προσδοκώμενο.
4. ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ (σπάνια): το μη πραγματικό, δηλαδή αυτό που θα μπορούσε να γίνει στο παρελθόν, αλλά δεν έγινε.
5. ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ (σπάνια): το δυνατό στο παρόν - μέλλον.

▼ Συντακτική θέση

- α. ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ σε απρόσωπα ρήματα ή στις απρόσωπες εκφράσεις **φόβος** ή **δέος ἐστί, κίνδυνός ἐστι**.

➔ Φοβερόν ἐστι μή στερηθῶσι τῆς ἀρχῆς.

Υπόδειγμα Δευτ. ενδοιαστική πρόταση, εισάγεται με το *μή*, γιατί δηλώνει φόβο

για κάτι ανεπιθύμητο, εκφέρεται με Υποτακτική, γιατί δηλώνει φόβο προσδοκώμενο και είναι υποκείμενο στο φοβερόν ἐστι.

- β. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ σε προσωπικά ρήματα φόβου, **φοβοῦμαι, δέδοικα, ὀκνε-ῶ, διστάζω** (= διστάζω), **ὑποπτεύω, σκοπῶ, ὀρῶ**.

➔ Ἐδεδοίκει ὅπως μή ὑπὸ Μενεξένου συλληφθήσῃτο.

Υπόδειγμα Δευτ. ενδοιαστική πρόταση, εισάγεται με το *ὅπως μή*, γιατί δηλώνει φόβο μήπως γίνει κάτι ανεπιθύμητο, εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου, γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο και είναι αντικείμενο στο ἔδεδοίκει.

- γ. ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ, κυρίως σε ουδέτερα δεικτικών ή αναφ. αντωνυμιών (*τοῦτο, τότε, ὁ, ἐκεῖνο*).

➔ Ἐγὼ τοῦτο φοβοῦμαι, μή διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δυνηθῶ δηλῶσαι ὑμῖν περὶ τῶν πραγμάτων.

Υπόδειγμα Δευτ. ενδοιαστική πρόταση, εισάγεται με το *μή οὐ*, γιατί δηλώνει φόβο μήπως δε γίνει κάτι επιθυμητό, εκφέρεται με Υποτακτική, γιατί δηλώνει φόβο προσδοκώμενο και είναι επεξήγηση στο *τοῦτο*.

ιη. αναφορικές προτάσεις

Είναι δευτερεύουσες προτάσεις που αναφέρονται σε έναν προηγούμενο όρο, που υπάρχει ή εννοείται.

- **Εισάγονται**
 - α. με τις αναφορικές αντωνυμίες
 - β. με τα αναφορικά επιρρήματα.
- **Διακρίνονται σε:**
 - α. ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΑΠΛΕΣ
 - β. ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΜΕΙΚΤΕΣ.

Απλές αναφορικές

Οι απλές αναφορικές διακρίνονται με τη σειρά τους σε:

1 Ονοματικές

Όταν εισάγονται με αναφορικές αντωνυμίες και αποτελούν:

α. **Κύριο όρο:** υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο.

➡ Οὗτός ἐστιν ὃς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς (= ὁ φονεὺς τῶν στρατηγῶν).

Υπόδειγμα Αναφορική ονοματική πρόταση, ως κατηγορούμενο στο οὗτος (ἐστιν), εκφέρεται με Οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.

β. **Ομοιόπρωτο προσδιορισμό**, επιθετικό, επεξήγηση, παράθεση.

➡ Τούτων Διόμιλος ἦρχεν, ὃς ἦν φηγὰς ἐξ Ἀνδρου. (παράθεση)

γ. **Ετερόπρωτο** (γενική αντικειμενική, γεν. διαιρετική, γεν. συγκριτική, γεν. κτητική, δοτ. αντικειμενική κ.ά.)

▼ **ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ:** Οι αναφορικές ονοματικές εκφέρονται με όλες τις εγκλίσεις των ανεξάρτητων προτάσεων κρίσης ή επιθυμίας και δηλώνουν ό,τι και εκείνες.

2 Επιρρηματικές

Όταν εισάγονται

α. με αναφορικά επιρρήματα,

β. με εμπρόθετους προσδιορισμούς.

✓ **Σημείωση** Στην περίπτωση αυτή δηλώνουν ό,τι και τα επιρρήματα και οι εμπρόθετοι.

➡ Ἀφίκοντο εἰς κώμην, ἔνθα ποταμὸς ἔρρει.

Υπόδειγμα Αναφορική επιρρηματική πρόταση, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό και χρησιμοποιείται ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου (ἐνθα).

▼ **ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ:** Οι αναφορικές επιρρηματικές εκφέρονται:

α) με τις εγκλίσεις των προτάσεων κρίσης ή επιθυμίας (εκτός της προστακτικής και προτρεπτικής ή απαγορευτικής υποτακτικής).

β) με ευκτική του πλαγίου λόγου (ύστερα από ιστορικό χρόνο).